

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-23 ta' Jannar, 2009

Appell Kriminali Numru. 125/2006

Il-Pulizija versus Saviour Balzan

Dan huwa appell ta' l-Avukat Ġenerali mis-sentenza mogħtija fis-6 t'April 2006 mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali li kienet sabet lil Saviour Balzan [“l-appellat”] mhux ħati ta' dak li bih kien mixli.

L-appellat kien mixli talli “bħala editur tal-gazzetta *Malta Today* fis-16 ta' Jannar 2005 [għamel] xi reklam li jkun igħarraf lill-pubbliku li xi fond f'Malta jkun fond li fih ikun isir jew ikun sejjer isir il-logħob bħala każinò u dan mingħajr il-permessi meħtieġa”, bi ksur ta' l-art. 49(1)(a) ta' l-Att dwar il-Logħob [“Kap. 400”]:

49. (1) Hadd ma għandu jagħmel jew iġiegħel li jsir xi reklam -

(a) li jkun jgħarraf lill-pubbliku li xi fond f'Malta jkun fond li fih ikun isir jew ikun se jsir il-logħob bħala każinò; jew

... ..

Iżda dik ir-restrizzjoni fuq ir-reklamar m'għandhiex tkun tapplika għal dawk ir-reklami li jiġu pubblikati, murijin jew imxandra barra minn Malta għad-distribuzzjoni jew ċirkolazzjoni tagħhom barra minn Malta jew għal dawk ir-reklami bħalma huma deskritti fis-subartikolu (1) li jintwerew f'imkejjen li jkunu prinċipalment frekwentati minn turisti u li jinkludu ajruporti, portijiet tal-baħar, lukandi u *holiday complexes* iżda ma tinkludix *bars* u ristoranti.

(2) Is-subartikolu (1) ma japplikax għal -

(a) it-turija ġewwa każinò li dwaru tkun ingħatat konċessjoni mill-Ministru, u tkun inħarġet liċenza ta' każinò mill-Awtorità, taħt dan l-Att, ta' sinjal jew avviż li jkun jindika li qed isir, jew li jkun se jsir, il-logħob fil-każinò, sew jekk is-sinjal jew l-avviż jintwera ġewwa jew barra l-fond; jew

(b) il-pubblikazzjoni ta' avviż fil-Gazzetta tal-Gvern meta dak l-avviż ikun meħtieġ li jiġi publikat taħt dan l-Att; jew

(ċ) reklam awtorizzat mill-Awtorità dwar attivitajiet li ma jkollhomx x'jaqsmu mal-logħob iżda li jsiru f'każinò.

(3) Kull min jikser id-disposizzjonijiet tas-subartikolu (1) ikun ħati ta' reat taħt dan l-Att.

Is-sentenza tas-6 t'April 2006, li minnha sar l-appell, tgħid hekk fil-parti rilevanti:

Illi l-każ odjern jiddependi fuq x'wieħed jifhem bil-kelma "reklam" kif indikata fl-istess imputazzjoni;

Illi effettivament il-Kap 400 li fuqu tistrieħ il-prosekuzzjoni ma tinkludix it-tifsira ta' din il-kelma li fis-sistema tagħna ġeneralment ikunu inklużi fl-artikolu 2 ta' ligi – tkun li tkun;

Illi tali mankanza għalhekk iġġiegħel l-istess liġi tikkrolla *stante* li ċ-ċertezza tad-dritt rikjest f'ordinament ġuridiku serju tirrikjedi parametri ċerti biex wieħed ikun jaf il-limiti ta' l-azzjoni tiegħu;

Illi għalhekk qed tistrieħ fuq id-definizzjoni ordinarja taċ-ċittadin komuni li ġeneralment jirrikjedi s-segwenti, għalkemm mhux dejjem:

1. Spazju ristrett;
2. Tifsira iffokata b'lingwaġġ meqjus u dirett;
3. Spazju delineat; u
4. Ġeneralment bi ħlas;

Illi fil-każ *de quo* xejn minn dan ma jirriżulta;

Illi l-lingwaġġ użat u l-ispazju mogħti hu dak ta' l-artikolu informattiv – li effettivament hu l-iskop prinċipali ta' kull artikolu f'gazzetta;

Illi jirriżulta provat ukoll li ma sar l-ebda pagament;

... ..

Għaldaqstant ma ssibx lill-imputat Saviour Balzan ħati ta' l-imputazzjonijiet kif dedotti fil-konfront tiegħu u minnhom tilliberah.

L-Avukat Ġenerali appella minn din is-sentenza. L-aggravju tiegħu huwa mfisser hekk fir-rikors ta' l-appell:

... .. l-ewwel qorti naqset li tapprezza l-provi u interpretat il-liġi b'mod skorrett, partikolarment f'x'jikkostitwixxi reklam. Illi qari ta' l-artikolu juri biċ-ċar li dan kien intiż biex jirriklama u jgħarraf il-pubbliku dwar il-faċilitajiet tal-logħob fid-*Dragonara Casinò*. Illi fin-nuqqas ta' definizzjoni ta' reklam fil-liġi Kap. 400 il-qorti riedet tuża l-buon sens u tara l-iskop wara l-artikolu. Illi bir-rispett l-apprezzament li għamlet il-qorti kien skorrett u għalhekk Saviour Balzan kellu jinsab ħati ta' l-akkużi dedotti.

L-appellat wieġeb hekk:

1. l-appell sar ħażin u ma jiswiex għax “ma ġewx osservati t-termini rikjesti fil-liġi biex l-Avukat Ġenerali seta' jinterponi l-appell”;
2. l-appell sar ħażin ukoll għax il-liġi trid li kull appell ikun iffirmit mill-Avukat Ġenerali; u
3. fil-meritu, is-sentenza ta' l-ewwel qorti hija ġusta u jixraq li tiġi konfermata.

Qabel ma nidhlu fil-meritu ta' l-appell jeħtieġ li nqisu l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet ta' l-appellat, billi dawn huma eċċezzjonijiet preliminari.

L-ewwel eċċezzjoni tgħid illi ma tħarsux “it-termini” li trid il-liġi.

L-appellat ma fissirx x'inhuma dawn it-termini; il-qorti tista' biss tifhem illi l-appellat ried ifisser iż-żmien li fih jista' jsir l-appell.

Is-sentenza ngħatat fis-6 t'April 2006. L-għada, 7 t'April 2006, il-Kummissarju tal-Pulizija b'nota għarraf lill-ewwel qorti illi kien bi ħsiebu jappella s-sentenza u għalhekk talab illi l-qorti tibgħat lill-Avukat Ġenerali kopja tas-sentenza flimkien ma' l-atti tal-kawża u n-nota tax-xiehda. Din it-talba saret qabel ma għaddew l-erbat ijiem li jagħti l-art. 414(1) tal-Kodiċi Kriminali. L-art. 417(1) irid illi r-

rikors ta' l-appell mill-Avukat Ġenerali jsir fi żmien tmint ijiem tax-xogħol minn dakinhar li jkun irċieva l-atti.

Ir-rikors ta' l-appell sar fit-18 t'April 2006.

Ma jidhirx mill-atti meta dawn waslu għand l-Avukat Ġenerali. Jekk waslu dakinhar stess li saret it-talba, is-7 t'April 2006, li kien il-jum tal-Ġimgħa, iż-żmien beda jgħaddi mill-ewwel jum ta' xogħol li jiġi wara, li kien it-Tnejn 10 t'April 2006, u t-tmint ijiem tax-xogħol kienu jagħalqu fid-19 t'April 2006. Ir-rikors ta' l-appell, li sar fit-18 t'April 2006, għalhekk sar qabel ma għalaq iż-żmien, u l-ewwel eċċezzjoni hija għalhekk miċħuda.

It-tieni eċċezzjoni tgħid illi l-appell ma jiswiex għax ir-rikors ma kienx iffirmit mill-Avukat Ġenerali. Ir-rikors ta' l-appell kien iffirmit mill-Avukat Anthony Barbara, Assistent Avukat Ġenerali.

Il-liġi ma tgħidx illi trid illi r-rikors ta' l-appell ikun iffirmit mill-Avukat Ġenerali nnifsu. L-art. 3(1) ta' l-Ordinanza dwar l-Avukat Ġenerali ["Kap. 90"] jgħid illi għandu jkun hemm ufficjali oħra ta' l-Avukat Ġenerali li jaqdu s-setgħat delegati lilhom minnu, u ladarba r-rikors ta' l-appell kien iffirmit minn Assistent Avukat Ġenerali, li wieħed minn dawk l-ufficjali, ir-rikors sar sew u jiswa.

Din l-eċċezzjoni preliminari wkoll, għalhekk, hija miċħuda.

Ngħaddu issa biex inqisu l-meritu.

Il-kliem li bih l-appellat, igħid l-Avukat Ġenerali, kiser il-liġi deher f'artikolu bl-isem *Dragonara Casino Brasserie and Bar* fil-ħarġa tas-16 ta' Jannar 2005 tal-gazzetta *Malta Today*, li tagħha dak iż-żmien l-appellat kien editur. Il-parti rilevanti ta' l-artikolu tgħid testwalment hekk:

The Dragonara casino situated in fashionable St Julians and housed in a magnificent palace, is the best gaming facility on the island, with 18 live gaming tables, punto banco, hold'em poker, roulette stud poker, black jack and 181 slot machines.

A separate smoking gaming area, ventilated in compliance with the law will sone be available.

L-artikolu jkompli mbagħad igħid illi fid-*Dragonara casino* jkun hemm *live entertainment* fil-*bar area*, jagħti l-ħinijiet tal-ftuħ tal-*brasserie*, u jgħid x'tip ta' ikel u xorb jista' jinkiseb hemmhekk. Imbagħad jagħti l-ħinijiet tal-ftuħ tal-*casinò*, jagħti tagħrif dwar *parking* u trasport, u jfisser il-

kondizzjonijiet biex titħalla tidħol u kif għandek tkun liebes. Fl-añharnett jingħata n-numru telefoniku tal-casinò.

L-ewwel qorti, fis-sentenza li minnha sar l-appell, tgħid illi l-ligi ma tagħtix tifsira ta' x'inhu reklam u għalhekk il-qorti jkollha toqgħod fuq "id-definizzjoni ordinarja taç-çittadin komuni". Wara li tgħid x'inhuma l-elementi ta' din id-definizzjoni l-ewwel qorti tgħid illi dawn l-elementi kollha huma nieqsa fil-każ tallum u għalhekk ma sabitx lill-appellat ħati.

Din il-qorti ma taqbilx għal kollox illi l-ligi ma tagħtix tifsira ta' x'tifhem bil-kelma "reklam". Għalkemm ma hemmx tifsira kif soltu nsibu, generalment fit-tieni artikolu tal-ligijiet, "il-kelma «reklam» tfisser", il-ligi xorta tfisser, espressament, x'tifhem bil-kelma. Din it-tifsira nsibuha fl-art. 49(1) tal-Kap. 400, li effettivament igħid illi jagħmel reklam min jagħmel xi waħda mill-erba' ħwejjeġ imsemmija fil-paragrafi (a) sa (d) ta' dak is-subartikolu. Għall-għanijiet tal-proċeduri tallum, l-appellat ikun għamel reklam bi ksur tal-ligi jekk il-kliem li deher fil-gazzetta li tagħha huwa editur huwa kliem illi "jkun igħarraf lill-pubbliku li xi fond f'Malta jkun fond li fih ikun isir jew ikun se jsir il-logħob bħala każinò". Trid tħares lejn it-tagħrif li jingħata, mhux lejn il-format u jekk sarx bi ħlas jew bla ħlas, biex tara jekk sarx riklam.

Fil-fehma tal-qorti, ma jista' jkun hemm ebda dubju raġonevoli li l-kliem ta' l-artikolu jagħti dak it-tagħrif: igħid illi fil-fond tad-*Dragonara casino* hemm "*gaming facility*", igħid x'tip ta' logħob tista' tilgħab u fuq kemm-il mejda, igħid x'għandek tagħmel biex titħalla tidħol, u jgħid ukoll kif tista' tasal sal-post. Min jaqra l-artikolu ma jistax ma jifhimx illi d-*Dragonara casino* huwa "fond li fih ikun isir jew ikun se jsir il-logħob bħala każinò". Ma hemmx dubju wkoll illi dan it-tagħrif qiegħed jingħata "lill-pubbliku", għax qiegħed jingħata f'gazzetta li tinbigħ liberament lill-pubbliku.

Waqt is-smiġħ ta' l-appell l-appellat qal illi dan ma huwiex biżżejjed biex jinstab ħati, għax ma kienx hu dak li "għamel ir-riklam". Kompla jgħid illi, għalkemm huwa l-editur tal-gazzetta li fuqha deher ir-riklam, b'hekk ma jfissirx li kien hu dak li għamel ir-reklam; għall-għanijiet tal-Kap. 400 l-editur ma għandux ir-responsabbiltà kważi awtomatika bħal dik taħt l-Att dwar l-Istampa ["Kap. 248"].

Din il-qorti ma tistax taqbel ma' l-appellat illi editur ma huwiex responsabbli għal dak li jidher fil-gazzetta li tagħha huwa editur. Għandu s-setgħa li japprova jew ma japprovax kull ma jinġieb biex jidher fuq il-gazzetta u tiegħu kienet l-aħħar kelma biex l-artikolu jidher jew ma jithalliex jidher. Fejn hemm is-setgħa hemm ukoll ir-responsabbiltà, u għalhekk l-appellat iwieġeb għal dak kollu li jidher fil-gazzetta. Jista' jkun hemm faddieħor li jwieġeb flimkien miegħu, iżda mhux floku.

L-appellat igħid ukoll illi l-permess ta' l-Avukat Ġenerali biex jinbdew u jitmexxew dawn il-proċeduri kontrieh ma ngħatax regolarment.

L-art. 48 tal-Kap. 400 igħid hekk:

48. Ebda proċediment għal reat kontra dan l-Att ma għandu jinbeda f'lied bil-permess ta' l-Avukat Ġenerali.

Il-proċediment inbeda bil-ħruġ tat-taħrika mill-Pulizija Esekuttiva fl-20 ta' Frar 2006. Is-smiġħ sar fis-6 t'April 2006 u dakinhar l-Ispettur Jason Agius, li kien qiegħed imexxi l-prosekuzzjoni, ippreżenta kopja ta' ittra tal-20 ta' Frar 2006 – l-istess jum li fih f'ħarġet it-taħrika – indirizzata lill-Kummissarju tal-Pulizija fuq il-firma ta' l-Avukat Ġenerali li biha dan ta' l-aħħar ta l-kunsens tiegħu għall-għanijiet ta' l-art. 48 tal-Kap. 400. L-akkużat igħid illi l-fatt illi l-ittra għib id-data tal-20 ta' Frar 2006 – l-istess bħat-taħrika – joħloq is-suspett illi l-ittra nkitbet malajr malajr biex "issalva" t-taħrika li kienet għa f'ħarġet, u illi l-ittra nkitbet, u l-permess ingħata, wara li nħarġet it-taħrika, mhux qabel.

Fil-fehma tal-qorti ma hemm xejn li jista' jagħti sustanza għal din l-allegazzjoni. Is-suspett ta' l-appellat ma jistax jieħu post il-prova, u l-qorti ma ssib xejn irregolari fil-mod kif inbdew u tmexxew il-proċeduri.

Fl-aħħarnett l-appellat jgħid illi ma ngħibitx il-prova illi r-reklam sar "mingħajr il-permessi meħtieġa". Igħid illi li r-reklam ikun sar "mingħajr il-permessi meħtieġa" huwa element tar-reat, u għalhekk l-oneru tal-prova qiegħed fuq il-prosekuzzjoni li, iżda, ma ressqiitx din il-prova.

Din il-qorti ma taqbilx illi huwa wieħed mill-elementi tar-reat illi r-reklam ikun sar mingħajr il-permessi meħtieġa. Tassew illi l-art. 49(2)(ċ) tal-Kap. 400 igħid illi reklam li jkun awtorizzat mill-Awtorità dwar il-Lotteriji u l-Logħob ma huwiex reat, iżda din l-awtorizzazzjoni tista' tingħata biss

għal reklam “dwar attivitajiet li ma jkollhomx x’jaqsmu mal-logħob iżda li jsiru f’każinò”.

Rajna illi fil-każ tallum it-tagħrif mogħti kien ukoll dwar logħob li jsir f’*casinò*; li kieku t-tagħrif kien biss dwar il-*bar* u l-*brasserie* ir-reklam seta’ jkun awtorizzat, għalkemm dawk l-istabbilimenti qegħdin fil-bini tal-*casinò* u kienet tkun meħtieġa l-prova li ma kienx hekk awtorizzat. Ir-reklam iżda jagħti tagħrif – li huwa wkoll tagħrif speċifiku ħafna – dwar il-logħob, u għalhekk l-awtorizzazzjoni ma setgħetx tingħata, u ma hija meħtieġa ebda prova li ma ngħatatx.

Il-qorti għalhekk issib illi l-appellat huwa ħati taħt l-art. 48(1)(c) tal-Kap. 400 talli għamel reklam li għarraf lill-pubbliku li xi fond f’Malta, partikolarment id-*Dragonara casino*, huwa fond li fih ikun isir jew ikun sejjer isir il-logħob bħala *casinò*.

Dwar piena l-art. 48 tal-Kap. 400 jgħid hekk:

42. (1) Kull min jagħmel reat kontra dan l-Att, jeħel, meta jinsab ħati, multa ta’ mhux inqas minn sitt elef u disa’ mija u tmienja u tmenin euro u tnax-il ċenteżmu (€6,988.12) u mhux iżjed minn mitejn u tnejn u tletin elf u disa’ mija u sebgħa u tletin euro u erbgħa u tletin ċenteżmu (€232,937.34), jew priġunerija ta’ mhux iżjed minn sentejn, jew dik il-multa u priġunerija flimkien.

Għalkemm il-fedina penali ta’ l-appellat turi li din ma kinitx l-ewwel darba li hu kiser din l-istess liġi, madankollu, fiċ-ċirkostanzi, il-qorti hija tal-fehma illi l-piena ma għandhiex taqbeż b’wisq il-minimu, u għalhekk sejra tagħti piena ta’ multa ta’ sebat elef euro (€7,000).

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti tilqa’ l-appell ta’ l-Avukat Ġenerali, tħassar is-sentenza mogħtija fis-6 t’April 2006 mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta’ Ġudikatura Kriminali, issib lill-appellat Saviour Balzan ħati talli fil-ħarġa tas-16 ta’ Jannar 2005 tal-gazzetta *Malta Today* għamel reklam li jgħarraf lill-pubbliku li xi fond f’Malta jkun fond li fih ikun isir jew ikun sejjer isir il-logħob bħala *każinò*, bi ksur ta’ l-art. 49(1)(a) tal-Kap. 400, u tikkundannah iħallas multa ta’ sebat elef euro (€7,000).

Tordna wkoll illi tintbagħat kopja ta’ din is-sentenza lill-ewwel qorti kif irid l-art. 428(8) tal-Kodiċi Kriminali.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----